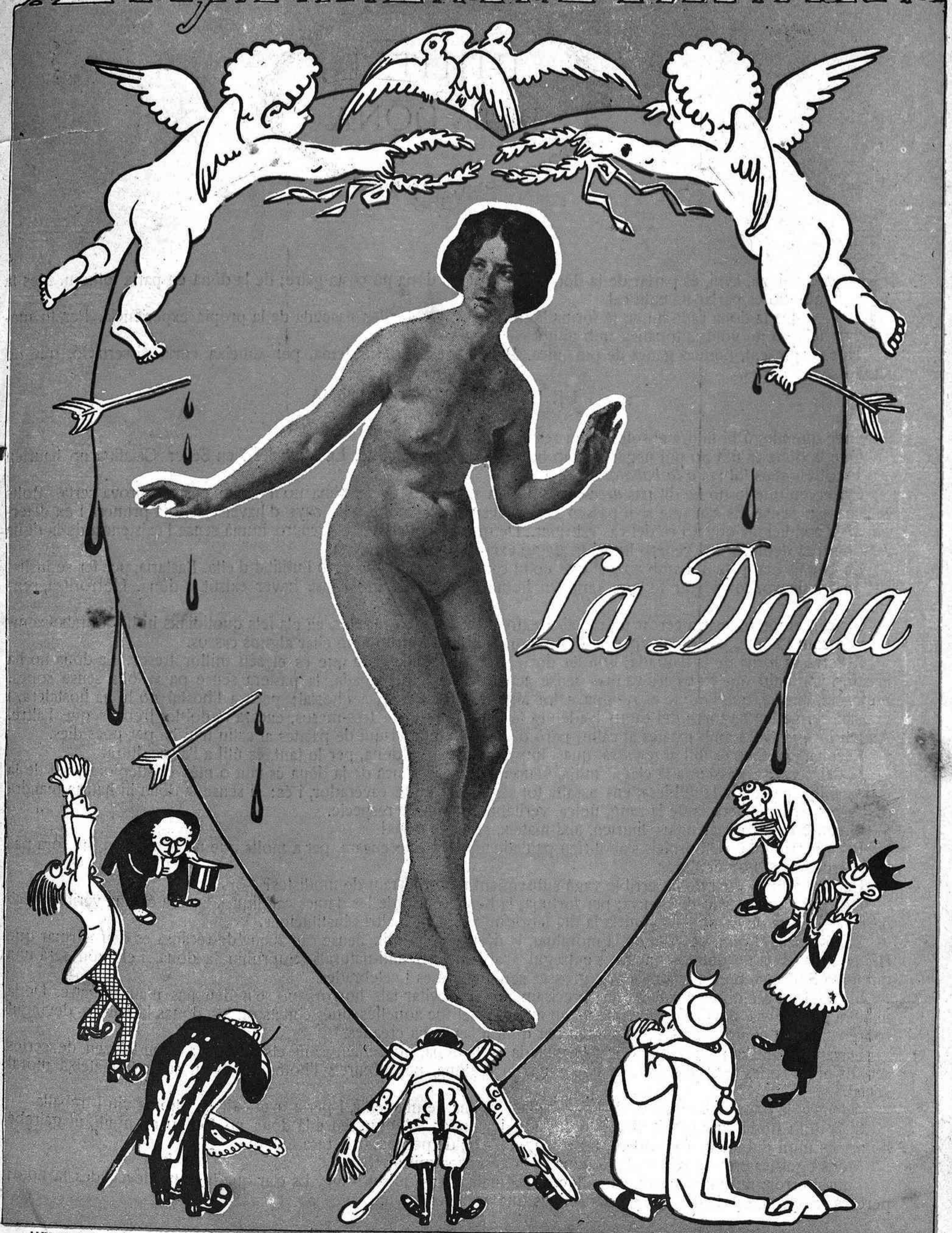

L'Esquella de la Forratxada

ANY XXXVI.—NÚM. 1827.—BARCELONA, 2 DE JANER DE 1914

UTILITAT DE LA DÒNA

LA consigna, avui, és parlar de la dona. Parlar de la dona no costa gaire; de la dona en parla tothom. Mes la qüestió és parlar-ne com cal.

De la dona cada hu en té formada una opinió particular nascuda de la propia experiència. Per lo mateix, jo no voldria topaties amb ningú.

Tinc, al present, poques ganes de polèmica. Per això esculliré un tema, per aqueixa curta dissertació, que no susciti *controversies*.

DE L'UTILITAT DE LA DONA

Crec que ningú hi tindrà absolutament res que dir.

Que la dona és útil no pot negar-ho cap home mitjanament culte. En Michelet i en Sever Catalina no haurien pas escrit els seus llibres *a la babalà*.

Observeu que jo no he dit pas *necessaria*. De la necessitat de la dona no'n tenim pas cap prova certa. Molts se'n passen sense. Es clar que se'n passen sense, després de molts mils anys d'haver existit la primera i en determinades condicions que no és del cas esbrinar. De que no concebim el gènere humà sense l'existència de la dona no's pot pas deduir que'l gènere humà es degui exclusivament a la dona.

Lo que és ben patent, i amb això sí que no'm cansaré d'insistir, és amb l'utilitat d'ella. Bastaria, per fer-se justíssim cabal d'això, considerar lo que seria un home carregat de fills sense haver existit la dona. Horroritza, senzillament.

No cal, emperò, anar a cercar un cas així, extrem. En la vida regular, en els fets quotidians hi hà sobrats exemples de com l'home, per sí sol, apenes fóra ningú. N'hi haurà prou amb citar alguns cassos.

El terrassà torna de la llaurada; són les dotze, i porta aquella gana que és el seu millor tresor. La dona no ha existit, i ja'l teniu que troba les vaques sense aconduir, la llar apagada, la pastera sense pa i l'olla sense sopes. Suposem, encara, que l'home es resigna a tot això, i que se'n va a l'hostal; però a l'hostal no hi hà hostalera, i l'hostaler, que també torna del camp i ademés té una criatura de tres mesos, encara té dobles treballs que l'altre. Aquell jorn el passa amb patates al caliu; però d'un home que visqui de patates al caliu n'hi hà per pocs dies.

Resultat: la dona és útil al terrassà, quasi imprescindible; la dona, per lo tant, és útil a l'agricultura.

Si del terrassà passem a la classe mitja, veurem que la manca de la dona és tant o més de deplorar, i si de la classe mitja passem a la noblesa, ens assalta tot seguit un dubte esverador, i és: si sense la dona hi hauria manera de perpetuar l'aristocràcia de la sang, única, veritable i digna de respecte.

Quantes coses, amics meus, finirien, així mateix, sense la dona!

Per de prompte, els hospicis s'abolirien paulatinament, i això encara, per a molts que no'ls utilitzen, no fóra pas una pèrdua massa de deplorar.

Però què me'n dieu de la terrible vaga subsegüent de tot el ram de modistes?

De com viurien és lo de menys; per fortuna, la beneficència de les dames catòliques encara és una veritat; però darrera la ruïna de la modista vindria la del fabricant i de tantes altres institucions.

També baix el punt de vista de la moralitat, la dona resulta útil. Sense cap mena de recansa es deu afirmar que ella contribueix a fer que l'home no s'entregui a aberracions anti-naturals. Suprimiu la dona, i el món serà una immensa Sodoma, on les infamies més grosses seràn comeses i celebrades.

Si l'Etern Pare no va crear la dona precisament per a evitar tals horrors, no se'n deu pas mancar gaire. De la manera que's posà, d'enfadat i terrible, quan anorreà pel foc aquelles dues ciutats on les dones hi havien devingut sobreres, ja feu comprendre ben clarament per quin fi les havia creades.

Davant d'aqueixa missió noble i determinada de la dona, no s'entén com els austers s'escandalitzen de certes actituds ni de certes costums. Tot lo que puga fer la dona, per atreure's l'home, tot és en bé de la mateixa moral social.

Ademés, la dona estimula a viure i a treballar. Se l'ha de mantenir, i per a mantenir-la, l'home viu i treballa.

Si la dona no hagués existit l'haurien tinguda d'inventar. L'home sense la dona no fóra pare, ni fill, ni gairebé home. Es molt dubtós de que Adam hagués sigut capaç de perpetuar la raça tot sol.

Molts egoistes creuen que sense la dona se la passarien millor.

Funest error; un home sol no và enlloc. O es mata o juga al set-i-mig. És clar que la dona de vegades fa nosa; però és sempre després d'haver prestat serveis que no tenen preu.

De l'utilitat de la dona n'ixen garants fins els animals domèstics; ni el canari sabria lo que és escarola, ni el lloro enraonar, ni el gat la llamedura, sense la cura femenil.

La dona devé tant més útil com més se la menyspreua. Nosaltres hem vist coses incomprendibles. Un marit al qual la dona li pegava i un altre que pegava a la seva; doncs bé, el segon estava incomparablement millor servit. Això sembla que dongui la raó a Nietzsche; però tant li fa. El mateix Nietzsche reconeixeria en el altre cas que la dona era, així mateix, útil.

No cal esforçar-nos més en provar quin important paper representa la dona.

Fins avui, de la dona, se n'havien dit tantes coses, que nosaltres no creiem que se'n podia dir res més. Però, quan hi hà enginy, se surt de tot. De l'utilitat de la dona no creiem que verament se n'haja fet cap estudi seriós. S'ha desvariejat tant sobre insignificancies, que ara'ns trobem que lo millor resta per fer.

La funesta teoria de tocar la dona sempre amb certes pretensions, ha donat lloc a que s'oblidessin de declarar-la útil. Ja sabem que fins les propies dones no'ns agrairien aquesta manera nova i impensada de considerar-les.

Què hi farem!... Nosaltres tenim una missió molt més trascendental que la d'ésser galants. Eixemplem horitzons.

P. BERTRANA

LA DÒNA VIRTUOSA

No hi hà res que m'amoïni tant com la dona virtuosa. Una dona virtuosa no té cap alicient; perque, ¿quin pervindre hi teniu?... Cap. No cal pensar-hi. Perque, esclavitzada per la virtut, no podeu fundar-hi la més mínima esperança.

Tant és que la timeu com no, perque ella resistirà tota insinuació d'aquelles que... ja'm podeu entendre. Però, tot i essent virtuosa, quan és hermosa també té el seu atractiu, sobre tot per l'home que sab penetrar la visió a través de les robes.

A un servidor, que és un adorador fervent de Venus, li ha passat una cosa que a molts altres també els hi deu haver succeït.

Haureu vist la dona de mirar inofensiu, que gairebé sempre posa el cap una mica inclinadet i de tant en tant aixeca la vista mirant al cel, que sembla que diga «Ai!», un ai com si li faltés quelcom que un posseeix i que no tindria el més mínim inconvenient en posar-ho a la seva disposició; però, com que ja la pressentiu virtuosa, no cal pensar-hi. Està clar que un pensa: «La virtut d'aquesta deu ésser d'estar-se de tal o qual cosa»; però amb la continència no vol dir que no hi haja el desig.

Us trobeu en el tramvia, per exemple, i us cau al vostre enfront una d'aquestes virtuts—perque hem de convenir que ho porten escrit a la cara, com se sol dir, —està clar, lo primer que feu és tentar una mirada, lo que amb termes tècnics se'n diu *espejismo*. Ella fa com qui no hi és, però sí que hi és; perque, encara que no la feu enrogir, li noteu que les faicions se li contrauen, i és que ha sentit l'influència telepàtica. Ella dissimula, però no li val, perque cada mirada vostra té una força de mils *ampers*, perque és la concentració de tot lo que imagineu.

Per exemple, l'aneu despullant—que diguessim,—ara li treieu el sac; per la forma externa veieu mentalment la

forma interna, definida, dels braços; però teniu un dubte i és el de les mànigues de la camisa, si en portarà o no'n portarà, i com que'l pensament và tant ràpid, us vénen a la memoria tots els braços de dona que heu vist per l'estil, quin efecte produïen.

El tramvia s'atura o marxa; però això lo mateix té; —perque és cosa innata en l'home d'anar sempre més enllà;—no podeu menys que desfer-li la cotilla i desseguida teniu un dubte, si les lliga-cames seràn dues simples anelles de cinta de goma, o si seràn de les que van unides a la cotilla. Està clar, per la vostra mirada insistent, ella sent, i present lo que penseu i, ho sé segur, perque elles mateixes m'ho han dit, participa de la vostra nirviositat, i remou les cames, i... ja sabeu on haveu d'anar a parar; però desseguida us ve un rodament de cap i l'imaginació s'esvalota, i es fàcil que us torneu vermells, i que en lloc de baixar a Provença us trobeu als Josepets, si la virtut continua la seva ruta, quedant un tant esyerat que no recorda si anava amunt o avall.

Però lo que fa més mal de tot és quan al matí sortiu de casa, i aneu un xic preocupat, i teniu de pujar al tramvia; sense com và ni com costa, ja heu rebut; perque així que us disposeu a muntar-hi, com un bon cavaller, deixeu que la dama munti primer, i allò sí que és un sofrir quan, vulgues o no, veus cama o pantorrilla. Per això ara s'estilen tant els compliments.

M'he trobat moltes vegades ésser fins a quatre, com fent rotllo, per veure unes mitges calades, i elles, les dames, que ja ho saben, ho fan tant dissimuladament que, arrapant-se la faldilla per la part del davant, procuren que la cama esquerra els quedi més al descobert, i un queda tant satisfet i content que, si gosés, diria: «Moltes mercès, senyora; vostè és molt amable. No baixaré fins que vostè baixi, per si puc tornar a veure alguna cosa més».

JULI VALLMITJANA

—Sempre estàs dient mal dels homes... Què t'han fet els homes?
—Oh, res,... precisament d'això em queixo.

La Venus i la dona

L'estatua fou trobada en unes excavacions de la plaça pública. Era una Victoria sense ales. Li mancaven els braços. La testa, fermíssima, adreava la mirada sense pupil·les a la visió d'un triomf imperceptible per a nosaltres. L'anomenaren, impropriadament, la Venus del poble. Fou posada sobre una font; i l'aigua, brollant sota la figura divina, tenia un raig melòdic. La *Venus*, a l'entrada del lloc, tenia un encant pagànic de creu de terme...

Allà la vaig veure un dia, entrant a la vila. Una dona, als peus de l'estatua, omplia d'aigua un canti. Era una vella horrible. El poble la coneixia com una mena d'ideal de la lletjura. Li deien, tot simplement, l'Amalia. Els seus pòmuls, tumefactes i crostosos, envoltaven de carnositats dos ulls plens de llàgrimes seques. El nas, aplanat de narius monstruosos, prenunciava la calavera futura. La boca era un avenc de femer. El cos se vinculava sota una inflor aclaparadora. Uns peus diformes sortien baix de la falda espellissada.

I vaig pensar: Quina cosa és el sexe? Quina comunitat sacrílega pot lligar avui sota una mateixa espècie la bruixa esglaiosa i l'estatua divina? Com és possible que l'amor, diví tirà dels homes, se valgui d'unes mateixes normes essencials per a crear el cos de l'una i el cos de l'altra? Quina divinitat de línies pot convertir en suprema forma els trets comuns an el sexe femella?

La dona i l'estatua, en el seu contrast momentani, eren l'escala dels homes an els Déus. A les hores vaig comprendre que sols la forma és una veritat; que sobre el fang primitiu hi ha sempre l'estatua possible, i que sobre la carn de corrupció hi ha sempre el Déu possible.

...La bruixa partí. Una jove deliciosa portava a la font la seva gerra. La posà sota'l doll cadenciós. Alçà el tors magnífic. Elevà els braços, tornejats i humits, per a arreglar-se el cabell; i entre l'estatua de marbre i la de vida s'establí la nova i vera comunitat de sexe: la Femenitat Eterna, infinita; una forma terrible i adorable com tota divinitat.

I ja no se sabia si la jove era la Venus o si la Venus era la dona, ni quina de les dues era l'Immortal.

GABRIEL ALOMAR

La primera dona

Quan en la meua adolescència cercava tot lo que fos clau de misteris lúbrics, vaig llegir un llibre que semblava anunciar l'infinita gamma d'aquelles hores en les quals, complint-se el vers campoamorià, passa Eva ignocenta a Eva pecadora. Aquell llibre's titulava *Comment tombent les femmes*. Com cauen les dones... Totes queien davant d'una decoració distinta, influïdes per unes ardentes pa-

raules variades, segons l'home que les deia; però cregueu, amics, que totes queden de la mateixa manera.

En aquell llibre hi mancava aquell troç de Vell Testament que descriu el primer amor humà, el primer contacte de les dues primeres epidermis. El recopilador de la desfloració a través de la literatura sabia que la frase de que al pecat dels nostres primers pares se li diu el pecat original per les reproduccions que d'ell s'han fet, és d'una exactitud desencoratjadora.

Aquell llibre hauria d'haver estat seguit d'un altre, *Com cauen els homes*. Aqueix llibre encara permaneceix inèdit. I és que's parteix del principi de que la caiguda de la dona té l'interès de lo que, careixent de llibertat, està subjecte a un moment arbitrari i impensat, com si tota dona s'entregués amb decoració novelesca, i de que la de l'home careix d'interès per estar en la seva voluntat escullir l'hora de les iniciacions.

I l'home, com la dona, mai tria aquesta hora, subjecte com està a una fatalitat. La primera dona mai és escullida, i sempre, en nosaltres, homes moderns, de matrimoni civil i catòlic, i prostitució reglamentada, la primera dona ha estat una ningú, o una donota grossa i sense joventut. El misteri ens atrau, i el misteri poden descobrir-lo unes mans mercenaries, humilment mercenaries, o aquelles que'ns fan i desfàn el llit de les nostres castedats...

DAVANT LA VENUS

— Quina majordona més salau! Llàstima que no pugui donar abraçades!

Estem en una petita vila. Nosaltres, adolescents, hem begut licors vilatans en el cafè del casino, hem ballat una mica escandalosament amb unes xicotes que portaven uns enagos planxats, bojament sensuals, i que, al ballar, ja sabien la postura que'ns era més grata. Després hem anat al passeig, on una musica toca un pas-doble, una «overtura» wagneriana i una sardana. Un amic, esvalotat, ens fa una proposició, que acceptem rient, però una mica contorbats. I al cap d'uns moments, en una casa d'un carrer solitari sempre, menys els diumenges, després d'un sorteig i d'unes bromes, quedava descobert el sant misteri de la carn, davant d'una dona grossa i sense joventut. Abans l'hem mirada tots, amb aquell fervor que en Santiago Rusiñol diuen que mirava de nit i a la llum d'un misto, a Toledo, l'enterro del comte Orgas, del Greco.

Jo he oblidat els orígens dels meus amors, però crec recordar que amb unes minúscules damiselles, petites i habillades com nines, vaig cometre el meu primer pecat. Però això són episodis epidèrmics. El Destí, més tard, me feu el present de la vulgar iniciació de tothom, i una nit el meu cos s'encengué amb inusitades lubricitats que no comprenia. Oh, aquella servidora dels meus pares devia ésser una savia professora de rituals d'amor! Llàstima gran que jo estigués en les primeres lletres!

Més tard, aquella dona—la primera dona,—guapa com era, feu un bon matrimoni. És casà amb un sargent de carrabiners. Al cap de quinze dies de la boda vaig anar a veure-la, i en el llit matrimonial, ample i nou, tornà a torbar les meves ingenuïtats d'infant.

Aquell primer adulteri, comès als deu anys, fou el meu primer pecat original, del qual no m'he pogut redimir mai.

PARADOX

Un senyoret, una pipa i una noia que s'empipa

Una xicoteta de tretze anys puja a un cotxe de *La Catalana* completament atestat.

Amb un ingenu gest de contrarietat demostra als passatgers que tenia ganes de seure, però tots els «asientos» estan ocupats.

Un senyoret molt amable li prega per a que s'assegui damunt del seus genolls. Ella, després de dubtar un instant, accepta.

Al cap d'una estona de sotracs, la xicoteta s'aixeca tota sofocada:

—Desvergonyit!—diu, entre dents. I alçant la vèu:—No, no, gracies... prefereixo estar dreta.

El senyoret, excusant-se:

—Noia, és molt mal pensada. Sàpiga que això que la molesta és la meva pipa.

I, dient això, es treu una magnífica pipa de la butxaca dels pantalons i li ensenya.

Aleshores un senyor de més edat, que se'u al costat del senyoret, exclama:

—Vingui, noia, segueix a la meua, de falda, i no tingui por de res, que jo ja fa anys que no fumo.

Mals pensaments

La dona que no té mals-de-cap, té mal cap.

*

La lluna de mel és el pitjor temps del matrimoni. Són els ensaigs de la comedia. L'estrena ve al tenir el primer fill. El fracàs pot venir qualsevol hora.

*

Per les beates, el resar, és com fer el solitari.

*

L'home seria l'animal més egoïsta, si no hi hagués la dona, que encara ho és més. Amb els únics que no és egoïsta és amb els fills. Pels fills se deixaria plomar de... per tot arreu, menys del berret. Quan l'home arruïna a una dona, a voltes treballa per tornar-la rica; quan una dona arruïna a un home, s'estarrufa davant d'un mirall i el planta.

*

Hi hà homes que ploren porque les llàgrimes són de franc. Hi ha hagut èpoques que les dones ploraven a preu fet.

*

El pitjor vici d'una dona és el vici del mirall. Quan s'hi veuen dintre perden el cap.

*

Si una gran part de les solteres no's pogués fer roba blanca, tant els faria, de casar-se, i si no poguessin portar dol, tant els faria de quedar viudes.

*

La dona que arriba a creure que la tristor li và bé a la cara, se li ha acabat el riure per sempre.

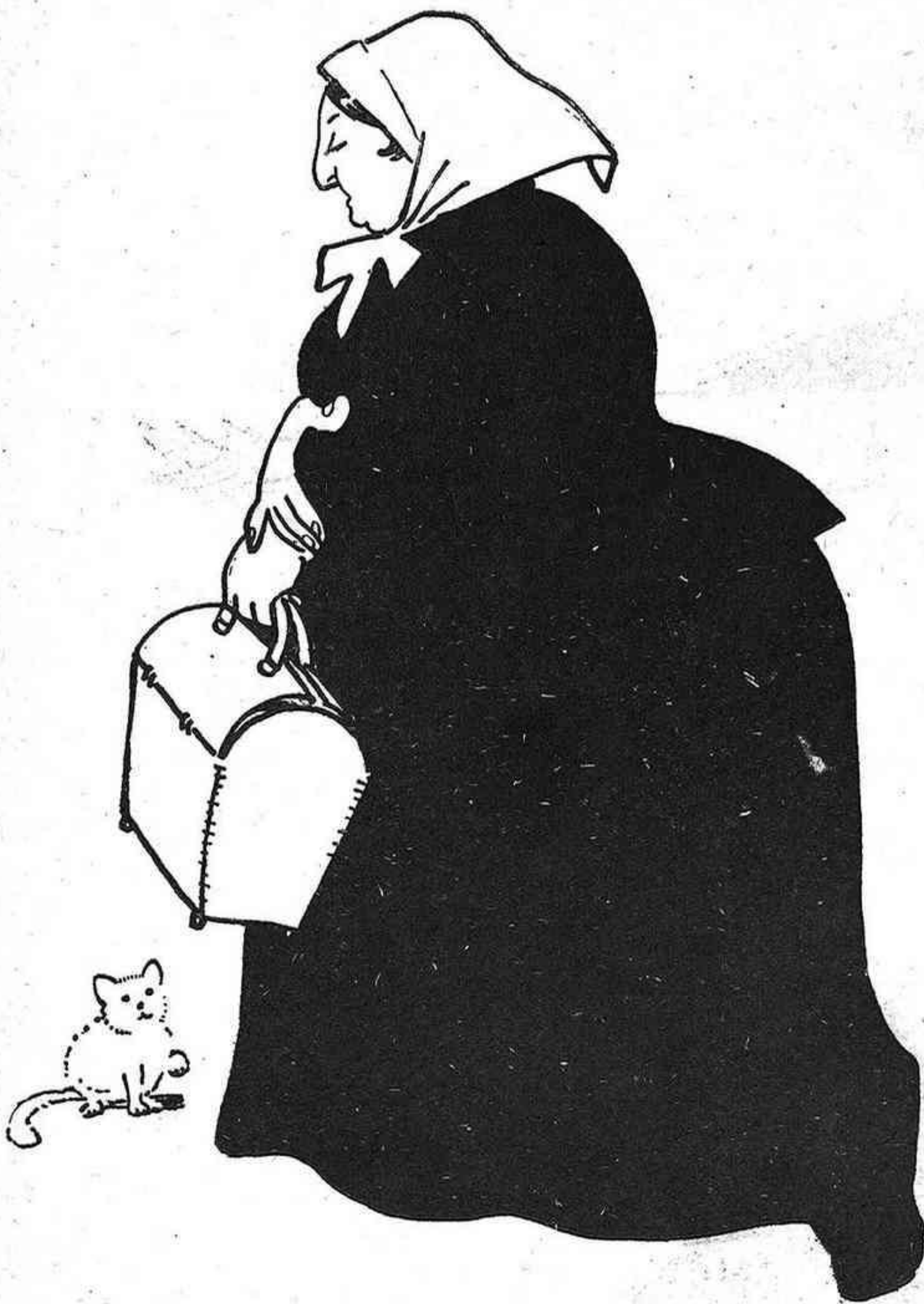
*

BΔA
1913

IGNOCENCIA

No apretis tant, sembles en Juanito.

Una bona dòna

La dòna guapa és un perill. La dòna lletja és un perill i una desgracia.

*

La dòna és com el violí: afina o no, segons qui la toca.

*

La dòna vol tenir el peu petit i l'home el cap gros. En vanitat, els extrems se toquen.

UARAX

Les nenes terribles

Una nena molt maca, acompanyada de la seva avia, entra a una botiga de robes.

—Quant val el metre d'aquesta tela?

El dependent, amb aire tenorienc:

—Un petó.

—Està bé; talli-me'n tres metres, que l'avia els hi pagarà.

*

La Paulina, nena de cinc anys, està fent a casa seva un treball per al col·legi.

—Mamà—exclama—què vol dir herencia?
—Herencia és alguna cosa que tu rebs del teu pare o de mi.

La Paulina escriu en el quadern:

«Herencia és lo que's reb del pare o de la mare. Per exemple: una surra».

*

LA LLUISETA. — Com és que les nuvies acostumen a anar vestides de blanc?

EL SÉU PARE. — Perque el blanc significa alegria, felicitat, al revés del negre, que significa dol i desgracia. I les nuvies van blanques perque festegen el millor dia de la seva vida.

LA LLUISETA. — Ah, sí?... I doncs, com és que'ls nuvis van vestits de negre?

*

Entre mare i filla:

—Una altra nina voldries que't regalés? I ca, criatura!... Si la que tens està en molt bon estat.

—No vol dir res, això. També joestic en bon estat i, no obstant, vas volguer que'l papà et regalés una altra nena.

Una dòna bona

A UNA "CAP DE PARDALETS"

És molt just, senyora mia,
que tingueu la vanitat
de voler ser lo que'l poble
ne diu una *moça real*,
perque teniu per a ser-ho
les principals qualitats,
puix s'ou alta, ben formada
i guapa com poques n'hi hà,
i aneu per les nostres vies
majestuosa caminant
com si la regina fossiu
d'una cort d'enamorats.

Però crec, senyora mia,
que les prendes naturals
us han fet perdre l'*oremus*
i se us han pujat al cap.
i creient-vos pretenciosa,
ja diuen per totes parts
que ni el rei us és bon moço,
quan menos un menestral.
Són llegió els que us fan l'aleta
i corren adalerats
darrera les vostres gracies
per poguer-les alcançar,
com se desitja la grossa

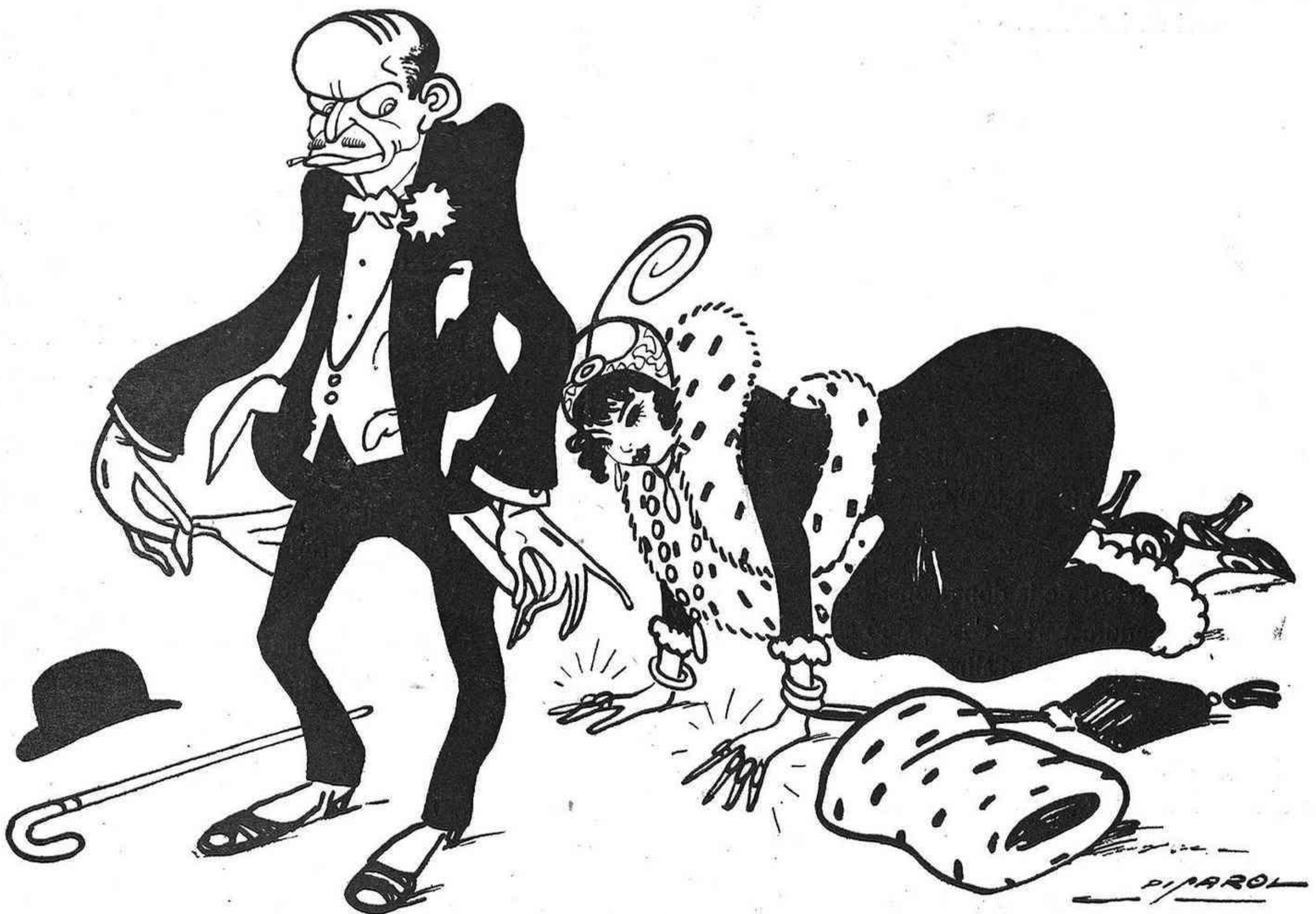
de la rifa de Nadal.
Però vós a l'un feu l'orni,
perque petit el trobau
i us fa por que, per volguer-lo,
us tindrieu d'abaixar;
a l'altre li dèu carbaça
perque més que vós és alt,
i anant pel món de parella
semblaríeu els gegants.

El que és magre us apar feble;
inflat de vent el que és gras;
gitano us sembla el moreno,
i el que està roig, un gavatx.
No'n voleu cap amb bigoti
si té els pèls esparracats;
ni sense, perque s'assembla
a un còmic o a un capellà.
No trobeu cap rei bon moço,
senyora, i heu de pensar
que en Lincoln era més negre
que un calçat ben enllustrat;
Isop era lleig i nano
i al bestiar feia parlar;
Ciceró, diu que portava
una gran verruga al nas;

Francisco primer de França
fou imberbe tots sos anys,
i Cervantes era manco,
i Quevedo era esguerrat.

Jo ja sé lo que voldríeu;
prò, senyora, passen alts:
Per vós tindria de fer-se
un individu especial,
puix que sia del gust vostre
completament, no n'hi hà cap.
Vostra mateixa immodestia
perjudica vostre ideal;
pels que vós voldríeu heure
esteu un xic massa avall
i us creieu estar massa alta
pels que són del vostre braç,
i això em fa predir, senyora,
que amb la vostra vanitat
teniu, i és, per cert, de dordre,
ple de pardalets el cap,
i si no'ls obriu la gavia
quedareu per vestir sants.

SIMÓN ALSINA CLOS

OPINIÓ DE L'HOME

Les dónes?... Carall... mosseguen!...

Pensaments sobre la dona

La dona és com l'ombra; fuig dels que la persegueixen i s'atura amb els que s'aturen.

*

Així com hi hà dones que no han sigut mai nenes, també hi hà nenes que, per temps que visquin, no arriben mai a dones.

*

Els enamorats adoren sempre un somni que té forma de femella.

*

La vida endureix el cor dels homes i entendraix el de les dones.

*

Si les dones no fossin maques, serien les millors criatures del món; però això no proba res en favor de les lletges.

*

En comptes de perdre el temps dient a una dona que l'estimes, val més que li'n donguis alguna prova palpable.

*

La dona que té molts amants és més fidel que la que no més ne té un.

*

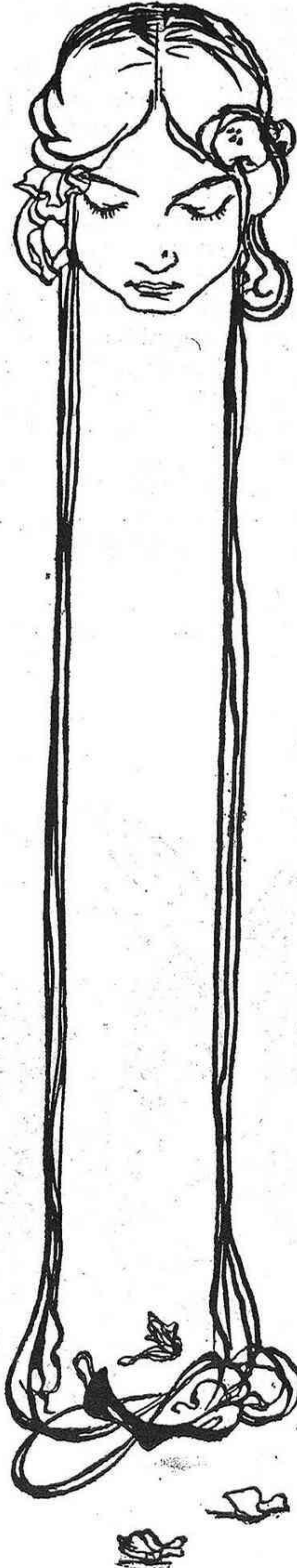
L'educació actual de la dona consisteix no en fer-li aprendre certes coses, sinó en impedir-li que n'apregui d'altres.

*

Per a certa mena de dones, l'amor no es sinó una constant passivitat.

*

L'esguard d'una dona és com l'Oceà: desde la superfície no's veu el fons, i, tot sovint, el més inexpert s'hi ofega.

A moltes dones el ball els fa l'efecte de *vermouth*.

*

Els homes no creuen mai completament en la passió d'una dona per un altre home. En canvi, les dones creuen sempre en la passió de tots els homes per elles.

*

En amor, quan una dona es confessa culpable, la seva culpa ja ha sigut notada per tothom.

*

A l'home que intenta descobrir si en una dona hi juga més la picardia que l'ingenuïtat, sempre li toca fer el paper d'imbècil.

*

Si, en un dia donat, els petons deixessin marca, quants matrimonis se desfarien l'endemà!

*

Com més una dona amaga les formes, més fa sospitar que aquestes no valen la pena d'ésser vistes.

*

Lo més important de la vida d'una dona és el primer vals.

*

Donar a una dona discerniment, idees, esperit, és lo mateix que posar un ganivet en mans d'una criatura.

*

La vocació literaria d'una dona depèn, molt sovint, de no haver tingut una persona a la qual poguer escriure una carta amorosa.

ADELÍ

CÓM SE VESTEIXEN LES DONES

L'home-doneta

La dòna homenot

Els ulls de la dòna

D'ensà que la dòna va obrir els ulls a la claror, fins als nostres dies, aquestes dues finestres amb porticons horitzontals que s'obren en la seva cara, entremig de les galtes i el front, han sigut les inspiradores dels més bells poemes, han dirigit les més grans accions i provocat les tragedies més espaventables.

Sense fer cap retret als poetes grecs i llatins ni als trovadors de l'època mig-eval, i remetent-nos solament a l'època contemporània, què se n'han dit de sublimitats —i de bestieses— als ulls de la dòna!...

Desde l'invicte i mai prou ponderat Xenius, qui digué «*cel d'astronomia*» als equànimes ulls de la seva Benplantada—i col·loqui el lector aquesta floreta de l'arbitre de l'elegància en la classificació que més bé li sembli,—fins al vulgar carreter del moll; qui al veure acostar-se una moça, amb *uns ullarros com unes taronges*, diu, esclatant de masculinitat:

—*Fill meu, apaga aquests fanals que'l matxo se m'enlluerna!*...

Passant pel llop marí que, referint-se a lo mateix, exclama:

—*Això són dues boies lluminoses!*...

I pel carrabiner, qui dispara un:

—*Mare meva, quins ulls!*... *No té por que l'agafin? Ja ho sab que'ls encenedors han de portar el segell de la Duana?*...

Seguint, després, pel requiebro d'un *chauffeur*:

—*¿Me'ls vol deixar per faros del meu auto?*...

I per aquest altre, d'un forner:

—*Tanqueu el forn, mestressa, que'ls llonguets se'm cremem!*...

I pel d'un electricista:

—*De quantes bugies són? De quina marca?*...

I pel d'un curiós:

—*De quin sant fan lluminaries, avui, noia?*...

I per tants i tants altres de nous que se'n senten cada dia, tota una gradació de frases impulsives, més o menys escaïentes segons l'educació, l'humor i l'enginy del qui les llença, demostren palesament que'ls ulls de la dòna segueixen figurant en l'escalafó dels afrodisíacs més poderosos i en la categoria d'estels de primera magnitud que, pels segles dels segles, lluiràn per a ventura i torment dels seus admiradors naturals: els ulls dels homes.

PEP

Del jardí dels humoristes

EL SAC DEL VELL TRIPETA

El vell Tripeta portava un sac a l'espatlla. A dins del sac hi duia tres picotins de blat-de-moro.

Arribà, de vespre, a una casa de pagès.

—Ave Maria!... Me faríeu la gracia d'allotjar-me a mi i al sac?

—Entreu. Però heu de deixar el sac a sota'l porxo.

I, durant la nit, dos pollastres varen menjar-se-li el blat-de-moro.

L'endemà, el vell Tripeta:

—A dintre'l sac hi tenia tres picotins de blat-de-moro. Com que'l meu gra és a la panxa d'aquests dos pollastres, ara no teniu més remei que donar-me els pollastres.

I se'n va anar amb els pollastres a dins del sac.

A la nit, va trucar a una altra casa:

—Santa nit!... Me faríeu la gracia d'allotjar-me a mi i al sac?

—Entreu; però el sac l'haureu de deixar al corral.

I, durant la nit, dos garrinets varen menjar-se els pollastres del sac.

L'endemà, el vell Tripeta:

—A dins del sac hi tenia dos pollastres. Com que'ls meus pollastres són a la panxa del porcs, ara no teniu més remei que donar-me els porcs.

I se'n va anar amb els garrinets a dins del sac.

A la nit va trucar a una altra casa:

—Deu vos guard. Me faríeu la gracia d'allotjar-me a mi i al sac?

Entreu, però el sac l'haureu de deixar a l'estable.

I, durant la nit, el bou va menjar-se els garrinets del sac.

L'endemà, el vell Tripeta:

A dins del sac hi tenia dos porcs. Com que'ls meus porcs són a la panxa del bou, ara no teniu més remei que donar-me el bou.

I se'n va anar amb el bou a dins del sac.

Cap al tard va trucar a una masia:

—Bona nit i bona hora. Me faríeu la gracia d'allotjar-me a mi i al sac?

—Entreu, però el sac l'haureu de deixar a la quadra.

I, durant la nit, la criada del mas, una xicota molt maca, va entrar a la quadra, va veure el sac i, batxillera com totes les donès, va obrir-lo. El bou va apretar a córrer, tant, que la criada no'l va poguer aconseguir.

L'endemà, el vell Tripeta:

—A dins del sac hi tenia un bou. Com que aquest bou me l'ha deixat escapar aqueixa criada tant maca que us serveix, ara no teniu més remei que donar-me la criada.

I se'n va anar amb la criada a dins del sac.

Però en el pecat va dur la penitencia. Perque, després de fer algunes hores de camí, va veure's obligat a deixar el sac a terra. Tot deslligant-lo i fent sortir la criada, el vell Tripeta exclamà:

—Déu meu, i quina càrrega que és una dòna!.... Ella pesa més, sobre l'existencia de l'home, que tot el blat-de-moro, tots els pollastres, tots els porcs i tots els bous de la terra.

I. B. Y.

A L'ANY 2,000, SI AIXÒ DE LES GUERRES CONTINUA

—Ai, la mare, guaitau!... un home!... un home! ..

LA CRIADA

sinó les mestresses que tenen la desgracia de necessitar que les serveixin.

No és veritat, estimat lector, que estàs completament conforme amb aquesta afirmació, síntesi i resum d'una llarga experiència?

Sí?... Doncs, endavant.

La criada, no cal dir-ho, mai és d'aquí; sempre és d'allà, de fòra, de l'Aragó, de València, del Nort, de les Indies Pastanagals, de tot arreu, menys de la població on presta els seus «serveis» i realitza les seves *fechorias*.

Vinguda a ciutat, ignorant de tot, portant encara el *pelo de la dehesa* i lluint una indumentaria capaç de fer

riure a un carrabiner reenganxat; als tres mesos de trobar-se aquí ja sembla una altra.

Ella, és cert, continuava com quan va sortir del poble, no sabent sisquera pelar degudament una patata; però... repareu amb quina elegancia vesteix i com ha sapigut, en aquest curt espai de temps, adaptar-se a la vida ciutadana i copiar les seves males costums i els seus vicis.

—Aquesta—dieu al veure-la sortir el diumege, amb un cap que sembla un monument, coberta de flocs i cintes, lluint sabates de talons alts i portant guants amb quatre botons—aquesta és aquella que fa tres mesos va baixar del poble sense pentinar i vestida com una gitana?...

Sí, senyors, aquella mateixa. Ha posat, en transformar-se, tot el seu esforç i tota la seva voluntat, l'èxit ha sigut complet.

Com pot suposar-se, els seus amos, encantats de tant ràpida metamòrfosi, després de donar-li l'enhorabona, li «donen els quartos» per inútil; però, què n'ha de fer ella d'això?... En lloc d'aquests, uns altres. Precisament a Barcelona lo que sobra són amos.

L'adagi «Al que muda, Déu l'ajuda», sembla que

haja sigut fet expressament per a ella.

Una minyona que s'estimi, una criada moderna, no pot estar en una casa més enllà de dos o tres mesos. Tant li fa mudar d'amos, com de camisa, com de xicot. Per ventura els senyors tenen gaire afecte a la criada?... Perquè, doncs, la criada ha de posar-ne gens als senyors?...

Estaría fresca si s'aficionés a la casa!... Ca!... Ella va

Ara com ara, és la personificació de la felicitat femenina.

Rieu-vos de les reines, de les grans fabricantes, de les tiples d'òpera...

A què vé a quedar reduït el benestar d'aquestes bonessenyores, comparat amb el de la criada?...

La reina, certament, és poderosa; però heus-aquí que tot de cop el poble se li subleva, li volca'l trono, l'envia a l'estranger a menjar «el pa amarg de l'emigració», i aviat d'aquell esplendor i d'aquella grandesa no'n queda més que'l record... i els pocs o molts quartos que la majestat caiguda ha pogut salvar del naufragi.

La gran fabricant viu tranquila i ditxosa; però un dia sorgeixen entre'l capital i el treball gravíssimes qüestions que alteren la bona marxa del negoci, i tota aquella ditxa i tota aquella tranquil·litat se'n van a rodar en tres setmanes.

La tiple d'òpera és l'ídol del públic; però una nit, la artista, sempre aplaudida, llença un petit *gall*, o no dona el dò de pit que l'auditori esperava, i una xiulada tremenda marceix en un moment els llorers que cenyien el gentil caparrot de l'«estrella».

Per a la criada aquestes eventualitats i aquests fracassos no existeixen.

Ni els seus súbdits la destronen, ni els seus obrers li promouen conflictes, ni els seus admiradors s'atreveixen jamai a xiular-la, ni, encara que ho facin, li marceixen cap llorer ni li donen cap disgust.

L'autor còmic, inventor de la cèlebre frase

«Pobre chica,
la que tiene que servir...»

era indubtablement un gran bromista.

No; les pobres no són les chicas que tienen que servir,

Antes de tomar el chocolate matrimonial.

baixar del poble per a divertir-se, per a anar ben bonica, per a freqüentar els balls, i no per a capficar-se amb si els amos estàn o no estàn contents. La feina... l'obligació... Això són coses que s'han de pendre amb calma. I encara millor és no pendre-se-les de cap manera.

La «perfecta criada», generalment, no sab res. Ignora com se fa una sopa, com se cou una costella, com se prepara un arròs. No sab donar un punt, no sab fregar una aixeta, no sab llegir. I això últim sí que ho sent. Si en sapigués, és clar que no compraria l'*Arte de cocina*, però es suscriuria al *Monitor de la Moda*.

Amb reclamar el dret electoral encara no hi ha pensat; però tots els demés drets ja fa temps que ve exercint-los.

Mireu-la com fa condicions a l'entrar en una casa nova.

—Vull cinc duros al mes, vull sortir totes les festes, vull anar a comprar sola, vull baixar cada vespre a enraonar amb el promès, vull poguer rebre visites...

—I fer?... Què sab fer, vostè?

— Dispensi — respònd amb molta serietat; — lo que sé fer, a vostè no li importa. Això és excedir-se en les seves atribucions i ficar-se en el sagrat de la vida privada...

A. MARCH

La dòna de vileta

La dòna... les dònes aquestes viuen totes elles en aquell enyorat carrer dels meus amors. Tenen la vèu xisclanera, i molts xicots. Sempre van sense cotilla.

Les tals dònes, encara que siguin casades, no són tals dònes fins a trencar els trenta-cinc. Us ho diré a l'orella.

No són dònes fins que deixen d'ésser tanagres; fins que de dames joves passen a característiques; fins que ja no les volen els marits, i si les volen és... si us plau per força.

Totes elles són socies de número d'aquella societat d'adoradores de la Lluna, que'ns descrigué mícer Carner, al cantar *La cindria*, en «Els Fruits Saborosos». Totes elles demanen als déus un marit fort i dòcil, barbre i

dolç; un marit semblant a un gran caramello, que les aconsoli en les llargues nits d'hivern, quan entre'ls llençols la calor arbora i senten pluja, neu i vent caure a la teulada o batre en les finestres.

Ail... Els marits que són pagesos, o llenyaters, o teixidors, que ja tenen al gran, la noia i el petit, que s'han llevat amb l'auba, seràn infidels a l'esposa, per anar-se'n amb aquesta auba, que'ls porta a conquerir heroicament un mos de pa per a tots cinc.

Quan el marit se'n và, ella no diu pas res. Al contrari, li dóna l'esmorzar endagat; però aquella ardencia l'ha conservada dintre i les primeres víctimes, després dels cans, ne són el gran i la noia, obligats a llevar-se amb aquella sòn tant dolça, que és la última.

La dòna, quasi mossegant-los, els dóna l'esmorzar; el gran va primer a l'església, on treballa d'escolà; després a estudi—si no hi hà pomes per a robar o figues per a pendre. La noia va primer al mercat, a fer comandes; després torna; seguidament va a aprendre de fer randes.

Mentres la noia és a plaça, el petit se la carrega. Encara no sab lligar-se les espadnyes; sa mare les hi lliga. Encara no sab cordar-se les calces; les hi corda sa mare. No sab rentar-se, el pobricó!, i és sa mare qui el renta. Déu, quina fregatel'la!... Després li empasta per la cara una llesca de pa més grossa que ell, tota fregada amb tomàquet i untada amb oli. Sobre la llesca jau un peix, una llonza, un tall de botifarra.

La nostra dòna comença aleshores ses lamentacions. El conill que s'ha mort, la mongetera que ha caigut, la peça de roba que no's troba; tot és motiu per a aixecar un clam al cel i maleir d'aquest món que no té nom.

Després ve el llauner i s'hi baralla, dient-li quasi lladre, per culpa d'una gallada que s'ha foradat. Abans de marxar li compra un pot.

Es baralla amb la pescatera, per si era bona o no la pesada.

Es baralla amb la veïna, i als cinc minuts va a emmatllevar-li una polçada de canyella.

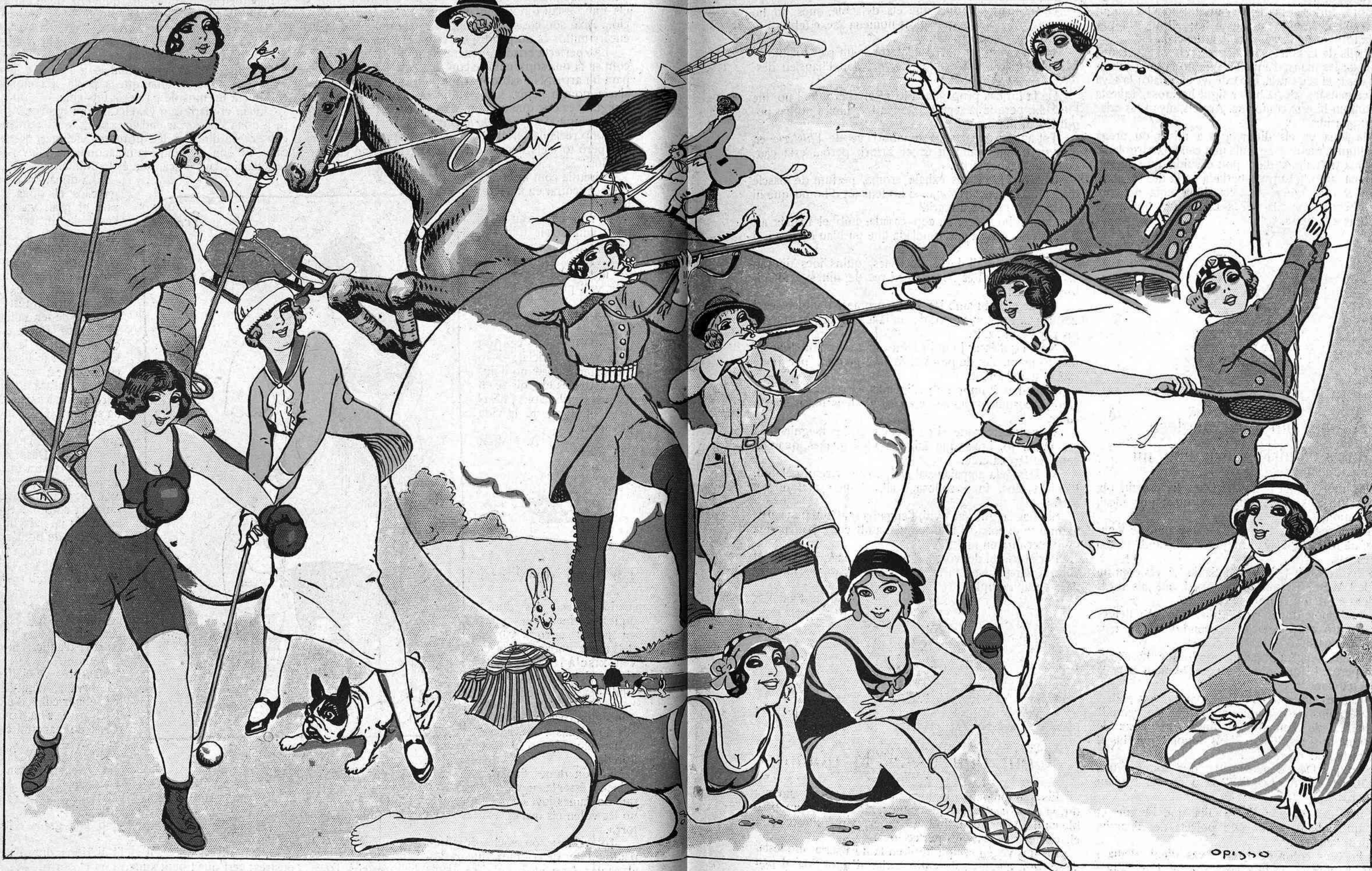
Les baralles són sempre amb uns grans crits, per amanir-les.

Dina amb els nois. Al petit li dona dues nates per postres; cert que'l petit xumava en el porró.

A la tarde, la comare renta o apedaça. Els dissabtes,

Después de haberlo tomado

LA DÒNA I ELS SPORTS

primers de mes, emblanquina. Mentres apedaça, xerra; mentres renta, crida.

Al vespre, torna el marit; ve cansat, i no s'ha mogut tant com ella. Sopats, se'n van al llit; ell no està per brocs, ella torna a sentir-se aquella ardència...

Els cabells de la dòna són negres; els séus vestits, humils i nèt; les mans, d'aquelles que no fa goig saber-ne la fortlesa; el séu calçat, espardenyés a retaló; la seva cara, de fer pensar: «devia haver sigut hermosa, aquesta dòna». Tothom hi està conforme. Ara els anys i les criatures l'han pansida.

Aquella dòna va els diumeuges a missa, on prega pels séus difunts, mentres aguanta una candela cargolada. Aquella dòna treu aigua d'un pou o vuida un safareig. Aquella dòna, amb la canya esberlada en la destra, no té preu per a abastar figues. Aquella dòna renta nèt com crida clar. Ningú com ella per a coure una botifarra i uns rovellons a la brasa.

LETTA

A una sufrageta anglesa que's voldria casâ amb mi

Valga'ns a tots, Santa Marial... ¿D'on has sortit, oh, dòna, d'on, que tens per norma l'anarquia; per ideal, cap-girar el món?

L'estilograf sempre a l'orella, l'estrany binocle sempre al nas, de pell mig blava i mig vermella, amb el teu físic t'obres pas.

I ¿no has d'obrir-te'l, Verge Santa, si ets com un monstre de l'Avern? Si amb ton esguard, que als lords espanta, tens en renou sempre al Govern?

Hi hà pel món dones revellides i que són lletges com pecats; prô tenen gracies abscondides... Tu tens «petardos» amagats!

Per la lletgesa encara hi passo, que lo que llú no és pas tot or; pero... i si un jorn, mentres t'abraço, peta la bomba del teu cor?

I si proclames subversives fossin tatuades en ta pell?... I si materies explosives hi hagués a dins del teu cervell?

Pel garrinet de Sant Antoni, tingue-m un xic de pietat!... Digue-m si ets dòna o si ets dimoni, que dus el món tant trasbalçat.

Digue-ho, per Déu, d'una vegada, que són tos ulls enganyadôs: ¿ets una furia endiablada o ets un bruixot dels de pèl ros?

Digue-m si és cert, com diu la dita, que l'home et tem pitjor que al llamp, i que amb polcets de dinamita vols amanir-li l'enciam.

Tu tot ho veus color de rosa, i vas dient, d'allà i d'ací, que'l feminisme és una cosa que al Dret humà ha de fê escriuixi.

La teia als dits, amb gran cinisme, t'han vist per

Londres trastejà. Si d'això en dius, tu, feminisme, no sé el «masclisme» què serà.

D'en Stuart Mill dius que ets deixeble, mes no ho faràs creure a ningú, que ell us nomena «sexe feble» i tu ets més forta que l'all cru.

Tenen raó al dir que Anglaterra és un país tot llibertat; sinó ja, a tu, l'*extrema esquerra*, ¿aon t'haurien desterrat?

De ta furiosa propaganda jo sé el «perquè» i no me l'han dit: perque ja sembles donya Urganda i no has pogut trobar marit.

Tot aquest teu gran rebombori ve de l'*histèric* en gran part; l'únic calmant és el casori; però... està clar, com que has fet tart!...

Dijs que'l teu cos exhala aroma, perfum de mascle dia i nit... Doncs, *aveiam*,... si ho tens tot d'home, què hi buscarà, en tu, el teu marit?

Com si ho vegés: un cop casada, amb el mateix art li faràs una carícia encarnetlada que un blau de boxa al mig del nas.

I, amb el mirall de tes doctrines, quins jocs tindran els teus fillets?... Res de timbals i res de nines: àcid sulfúric i coets!

Vés seguint tu amb les teves bromes, i violències i desmans... Pot-ser, volent despullâ als homes, et quedars per vestir sants.

No haig d'ésser jo qui t'aconsoli; a mi no'm donguis més torment. Vés de pescâ al *Rei del petroli*, per podê està al teu element!

Si ha d'essê amor amb vilipendis, jo renunció al teu amor. Acostumada an els *incendis*, hi deus posar massa calor.

Tu pots cercar-me, si en tens ganes, i perseguir-me a tot arreu. Jo, igual que faig amb les gitanes, quan et veuré et faré la creu.

Sí, sufrageta empalagosa! Del teu amor refujo el doll. L'ànima tens, tu, sorollosa, i ai!, el meu mal no vol soroll.

Si t'has cregut que't vui, t'enganyes. ¿Com puc partir jo amb tu el coixí, si t'he somniat amb cua i banyes, i la visió eternitza en mi?

Per al triomf del vostre dia, jo't donaré, si vols, el vot... Casar-me amb tu?... Mai! Semblaria que m'enredava en un complot!

FRA NOI

Com deu ésser la dòna?

Els que estimem a la dòna catalana per ésser, anem a dir, la dòna *nostra*, ens preocupem del difícilíssim problema d'esbrinar com tindria d'ésser, per a que resultés el *summum* de totes les perfeccions.

Els uns veuen el tipu ideal en la noia seria, modesta, *de sa casa*, que no vol sentir parlar d'amor fins al peu de l'altar.

Els altres la voldrien festosa, elegant, omplint els car-

ners amb ses alegres rialles, i sempre amb els petons a flor de llavi.

Físicament hi hà qui li agrada blanca, d'ulls blaus i de cabells rossos; altres morena, d'ulls llampegants i cabells negres; els desnarits la somnien alta, esbelta, d'amples anques i pits voluminosos; els bons moços la desitgen menudeta, bufona, com una joguina que puga amagar-se en un recó de l'ànima.

Tots poden tenir raó, perque de totes menes i de totes mides pot resultar, una dòna, l'alegradora de la nostra existencia.

La meva opinió, en aquest assumpte, és claríssima. A mi em sembla que la dòna ha d'ésser com la que a mi m'agrada.

JEPH DE JESPU

L'esperit de les dònes

—Tant mateix t'has decidit a casar-te amb l'Enric?

—Sí. Quan vaig sapiguer que havia nascut el 29 de febrer.

—I què té que veure això?

—Que així no li haig de fer el present d'aniversari no més cada quatre anys.

*

Entre senyores casades:

—Estic desesperada; tinc un mal de caixal que no hi veig.

—Filla, quan jo'n tinc, amb uns quants petons del meu marit em passa desseguida.

—Ah, sí?... Cuita, digues... on és el teu marit?

*

Una fulana s'ha comprat un berret de moda.

—Vol que li faci factura?—li diu el berretaire.

—Tres factures, necessito—respòn ella.—Una per a mi del preu del berret, que són cinquanta pessetes; una de vinticinco pessetes per a ensenyar al meu marit; i una de duescentes per a ensenyar a les amigues.

*

Dues amigues se topen a la Rambla, després d'anys de no haver-se vist:

—Vaja, me n'alegro!... Es dir que't vas casar amb en Torredadella?

—Sí, noia, ja ho veus!

—Bé, bé... i teniu fills?

—Cà, dòna! Què vols que tinguem, en un pis tant petit!

*

Diàleg entre casades de fresc:

—Jo vaig conèixer al meu marit dos mesos abans de casar-m'hi.

—Ditxosa de tu! Jo no l'he començat a conèixer fins dos mesos després!

—Si aquest home em podia veure el cor, encara que fos sota la pell...

FOR

—Vaig llegir que'l teu home va fer un viatge per Italia. Se'n devia endur una magnífica impressió...
—No; se m'en va endur a mi.

—Enamorada?... Això rai! Ben tonta!... Per què no t'hi fas amiga?

—Amiga?... Oh, ja ho dius tu! Sabs qui és aquest home? El meu marit!

Confidències femenines:

—El marquès no para de assetjar-me, però és inútil. Jo, per a ell, tinc el cor transparent com el cristall; però dur, també, com el cristall.

—Bé, pot-ser el marquès no ha probat el *diamant*...

Una florista de teatre presenta un ramell a un jove lluit.

—Senyoret, compri'm aquestes flors.

—No, no'n necessito.

—Compri-les per a la seva senyora.

—No soc casat.

—Per a la seva promesa.

—No'n gasto.

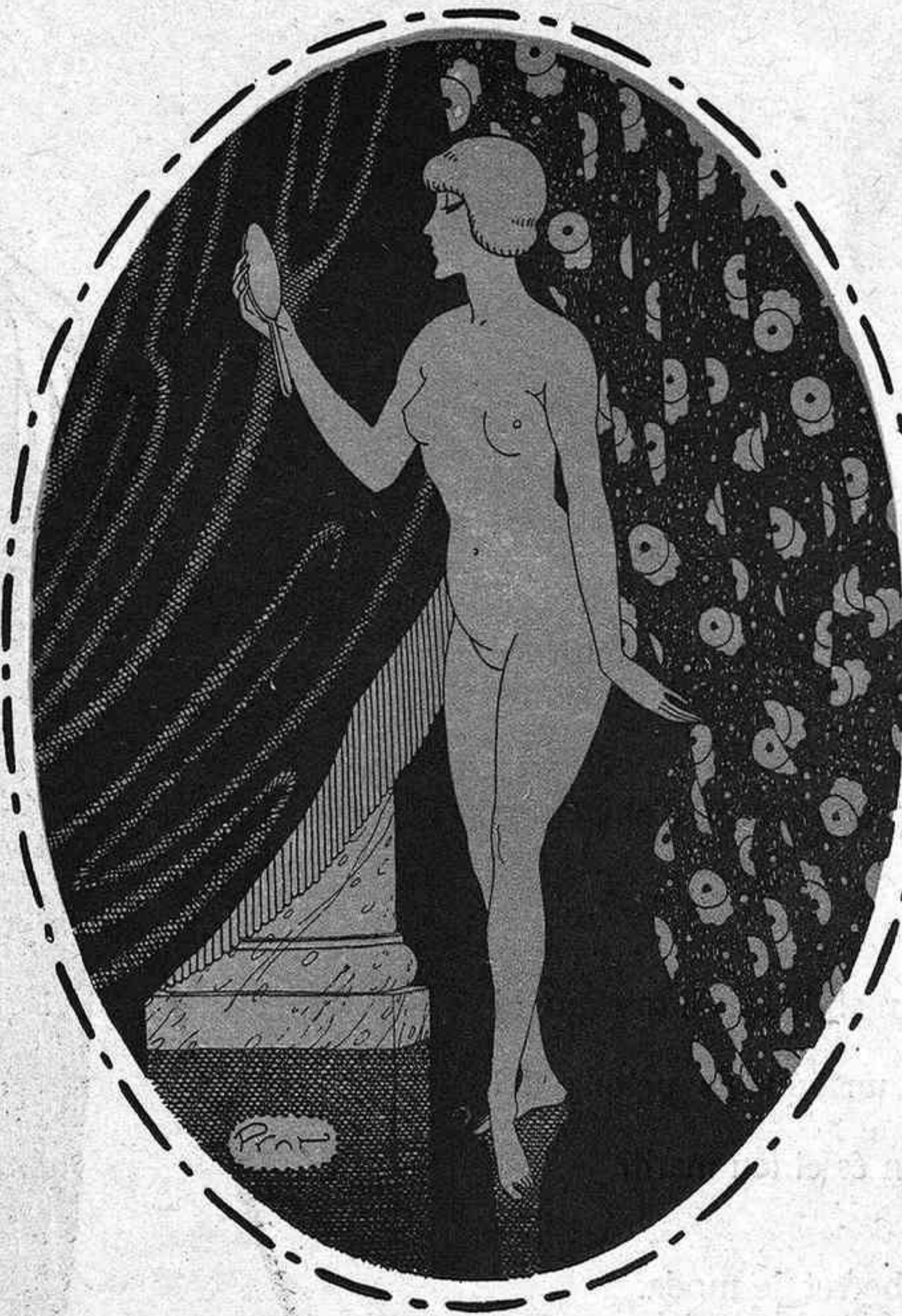
—Doncs així, compri-les per a celebrar això de no tenir ni dona ni promesa.

Confessió d'amiga.

—Filla... que no sabs lo que m passa? Fa molt temps que he perdut la tranquil·litat?

—I això?

—Estic boja per un home.

Un figurí que mai passa de moda.

En Palaudaries s'ha casat amb una dona molt amiga de llegir noveles.

—Voldria ésser un llibre, —li diu un dia, tot carinyós.
—Així pot-ser estaries per mi.

Ella, ràpidament:

—Doncs jo voldria que tu fossis un calendari.

—Per què?

—Perque cada any podria canviar-lo.

Cantars de femella

Molts joves, per ignorants prenen a totes les noies, i quan els homes hi van totes les noies ja'n tornen.

— Si quan un jove ens rodeja i no's gosa *declarar*, estés bé fer-ho a nosaltres, no hi gastaríem tants taps.

— Molts homes pintant l'amor pensen enganyà a les dones, i l'oració per passiva quasi sempre se'ls hi torna.

RAMONETA PALANCA

GLOSARI

LES FÀBRIQUES DE DIDES

Els savis i pedagogs que s'han dedicat a estudiar la dona, que com a bons pedagogs i savis la solen estudiar de vista—perque teoria i pràctica seria massa per un sol home,—estàn dividits en l'opinió del destí que ha de donar-se-li.

Els uns opinen que la dona ha d'ésser intel·lectual, que ha d'ésser doctora, manescala, jutge o metgessa, segons els casos; que ha de treballar en el ram de l'avenç del genre humà, no de la manera que abans treballava, sinó d'una manera cerebral, i que pel camí de la perfecció ha d'anar a parar a sufrageta; i altres, els més—bo és fer-ho constar,—vénen a dir que la tal dona se l'ha de dur a la missió que Nostre Senyor li ha encomanat: preparar-se per a ésser mare, ésser-ne, exercir-ne i practicar-ne; tot lo demés són utopies.

Els que creuen el darrer cas aconsellen que l'educació sempre vagi a parar a lo mateix: enfortir les noies solteres per medi d'exercicis físics que les portin al desenrotllo de les seves facultats, perquè quan arribi l'hora puguin criar fills ben sanitosos; estudiar-lo menys possible perquè la cerebritat no perjudiqui les seves forces, i que tota la càrrega de feina la porti l'home a l'espatlla, per ella esperar, quan arribi el cas, poguer donar fills a la patria que siguin dignes d'honorar-la.

Tot això està molt bé. Està tant bé, que quasi totes ho practiquen. Per arribar a ésser unes bones mares se sacrifiquen a no aprendre, a no estudiar, a no encaparrar-se i a desenrotllar les forces físiques per quan arribi la producció. Sobre tot les classes senyores s'agafen tant al peu de la lletra aquesta invitació a la cria, que no saben de res, ni ganes. En sabent parlar francès, i un xic de modals, i un xic de dibuix, tota la feina que fan és... no fer-ne, i esperar la cria; però ve el cas—i aquí hem de dir que d'això plora la criatura—que, així que tenen d'exercir lo de la maternitat, per la qual han sigut educades; així que tenen de posar en pràctica la missió a que estàn destinades, diguem-ho en una paraula, així que tenen de criar, en lloc de criar busquen dida.

Això, senyors, ens posa en un dubte: que no sabem per on naveguem. Si la dona no pot ésser savia, per lograr ésser bona mare, què n'ha tret de no estudiar, si a l'arribar el moment de fer-ne ha de venir una intrusa que encara pot-ser siga més ignocenta que ella? Si per poguer-se criar els fills ha tingut de fer d'ignorant tota la seva joventut i acaba per no criar, què n'haurà tret d'aquella mandra? Si al menys hagués sigut doctora, quan hauria arribat aquest cas, hauria estat superior a la dida dels seus fills i li hauria pogut donar consells; però haver-se educat per una cosa i tenir de donar feina a les que són del mateix ofici, és tant pòc digne de la dona, que, els que'ns preocupem de la pedagogia, creiem que s'hi hà de posar ordre.

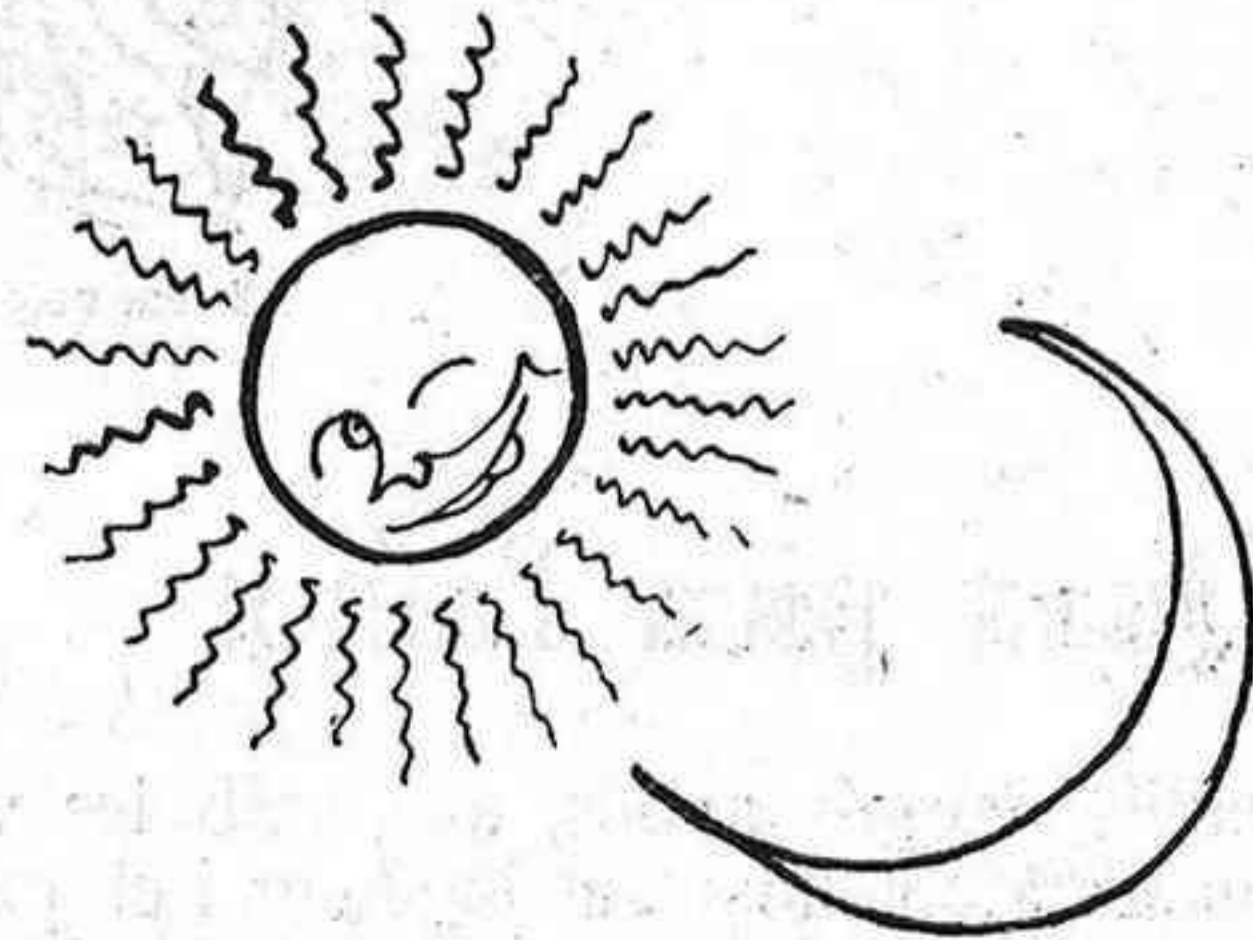
Oh, intel·lectuals!, oh, dides! Urgeix la divisió de classes. Les que vulguin treballar i les que vulguin criar. Universitats per una banda i fàbriques de dides per l'altra. I les que no sàpiguen ni criïn, entregar-les a les feres.

XARAU

Escola de noies, classe superior.

La Mestra:—En la lliçó anterior deiem que'l cervell de l'home és més gran que'l de la dona. Quina conseqüència en treurem d'aquesta afirmació?

La deixeble:—Que, tractant-se de cervells, no s'ha de mirar la quantitat sinó la qualitat.

Constel·lació «La dona».

(Fotografia del Sr. Comas i Solà, director del Observatori Fabra.)

Si em veien, ara sí que dirien: quina pell!

Quan pica l'amor

Noies gentils, verges nubils, que amb les vostres veuetes de calandria i els ulls tant joganers i el pas tant remenut, ull-preneu a la gomosa joventut... ¡Ai, si haguessu nascut entre les neus eternes de Groenlandia!...

Ara cerqueu marit, folrat de quartos, ben mansoi i polit, que de l'altar fins a l'hotel millô, talment com a princeses, se us emportin en landó... ¡Vès, que, si fosseu nuvies groenlandeses, no us passaria res d'això!

Casades allà dalt, feta la cerimonia pre-nupcial, sense cotxe ni hotel, fuig del marit, fuig que fuig desseguit! Es costum. I el marit, al darrera, perseguint-vos corrent... I no de frac, ni guants blancs, ni xistera! Vestit a la manera *dernier-chic* del Pol-Nort. Amb un gran sac per a ficar-vos dins. Vosaltres, defentsant-vos... I ell, atacant-vos... Lluita brutal i primitiva!... Fins que mig mortes de corre i de lluitâ, bàrbarament forçut, ell us ensaca i se us emporta a coll a la barraca, que allí hi té un jas i un medi sempre a mà, que, a les fadrines, dones fa tornâ.

Verges que us fareu dones a l'europa, cor que vols cor que tens, i un esclau el marit... ¡Ai, que, si fossiu dones de la barbre Corea, no us valdria la llei, ni els gelos,

si del llit—portant una altra dòna—us llençava el marit; perque, la trista dòna coreana, no és més que un sac de cops i un sac de gana!

En canvi, si enmaridessiu al Missuri, tindríeu una ventatja que no hi hà aquí. La dòna té el dret amplíssim, de *tocâ el dos*, amb tots els cabals i els mobles,—si és que n'hi hà—deixant no més que les armes pel pobre espòs, que sempre poden servir-li... si es vol matâ! Dòna del Missuri, dòna que pot casar-se, pot separar-se, per a tornar-se després a uní, però amb qui vulga que allà va així!

Viudetes sensuals que, fets els solemníssims funerals, trobeu un gran consol passejant pels carrers el vostre dol... Viudetes passionals, que remembreu tendreses maritals, a qui, ple de compassió—enlloc del *pèsem*—us daria un petó!... Si ho fossiu, de les Indies Orientals, res de coquetejà amb les semprevives, que us cremarien vives!

Noies gentils, verges nubils, al món hi hà molts estils per a arribâ a ser dòna i fer-se dòna. Prô em sembla que'l millô, no hi hà dubte, el millô—(si al picar-vos l'amor la bossa sona),—el millô... A Barcelona!

NOGUERAS OLLER

Arquitectura femenina

Els constructors que, prenent el nostre Eixamplis per camp de les seves operacions mercantils, hi aixequen cases per tornar-les a vendre als fabricants enriquits, americans vanitosos i hetaries afortunades, és possible que en els pisos se descuidin de fer-hi «lavabo», posar sifons als desaigües, donar llum a les cuines o a les cambres ventilació; pot també donar-se el cas de que les parets no tinguin el gruix necessari, els envigats la resistència deguda o les voltes de l'escala el desnivell corresponent; però, lo que és en la fatxada, s'hi miren; hi posen allò que se'n diu tota la seva cura.

Es clar que moltes vegades aquesta cura resulta una cura de *curandero*... Però no hi fa res.

Coneixen els seus clients i saben que, d'una casa, lo que més se mira i més se veu és la fatxada.

«D'una casa, la fatxada
i d'una dòna, la cara.»

Per això, la dòna que acostuma a mirar-se les coses i a ésser mirada amb el mateix criteri d'aquests constructors, cuida amb singular preferència la seva fatxada.

Es de tot punt innegable que una fatxada femenina que estigui bé de línies, que les rectes armonitzin amb les curves, val un imperi!...

Però no un *imperi* d'aquell estil del qual tant s'usa i abusa en les sotsdites fatxades de l'Eixamplis, sinó un imperi... com el del Paral·lel per exemple.

Als austers arquitectes noucentistes, la major part de les construccions modernes els fan l'efecte d'una forta dosis de *Pepa-Juana*.

Però quin mortal, per noucentista que siga, no sent cal-frets d'emoció al contemplar els deliciosos baixos d'una *Villa Pepa* o les esplèndides tribunes d'una frescal Joana?

Que és de mal gust carregar les fatxades de guarniments i dibuixos? Molt conformes!

Però cal tenir present que una fatxada massa llisa tampoc diu res ni entusiasma a ningú. Amb son aspecte tristoi i monacal, si es tracta d'un immoble, convida més a la meditació i a la penitència que al goig d'ésser propietari; i, tractant-se d'una dòna, fa pensar més en una post de planxar que en les temptadores i desitjades pomeres del Paradís.

ABEL ORTIGA

—El número de la Dòna?... Ja ho sé: serà el 13.

Dòna la dòna

Les barcelonines tenen un deute a pagar. L'acredor és un poeta. Un poeta que s'ha tornat comerciant, i trafiqueja a les Amèriques.

Es diu Sabartes; era—avui no sabem com és—un xicot esprimatxat i amb una llarga crinera.

Feia versos i no trobava editor. Un dia emprà unes pessetes; poques pessetes, poques. I amb elles feu imprimir unes fulles—cosa de Minerva,—en les fulles hi havien línies curtes; eren uns strams que elogiaven la fembra.

«Dòna la dòna», començaven.

Dòna la dòna, lloada per en Sabartes, vulgues tenir avui un somris per aquell poeta de llarga crinera, esdevingut comerciant, que va cantar ta bellesa i ens confessà son amor!

La dona magre

La dona magre és peluda; peluda de tot arreu.

Aquella senyora que s'anuncia a *La Vanguardia*, advertint que té una cabellera fins més avall de l'esquena, estem segurs de que és una dona flaca.

Si diu que és grassa és mentida.

La dona magre menja molt i no s'engreixa. Li plauen rabiosament els homes. Quan n'arplega un, la dona magre, esdevé una corda que'l lliga i l'escanya.

Les seves dents són coltells; els seus ulls, de serpent; la seva llengua... ai, la seva llengua!... Com fer les lloances de la llengua d'una dona magre?

I és que la pobrissona crema per dintre. Ella prou dissimula; però t'aboques als ulls, a la boca, allà on siga... i dintre hi hà l'infern.

La dona grassa

La dona grassa és un ventre. Una d'elles ens assegurava que en el malic hi amagava un duro.

Els pits de la dona grassa sempre pengen; les cames de la tal senyora sempre són primes.

Les cames ben fetes Déu Nostre Senyor les ha guardades per a les donzelles com fideus.

La dona grassa sempre và en tramvia, i en aital veícol representa el paper de les xinxes en les cases d'hostes. Molestar.

Les dones grasses poden. Deu ésser causa d'això que sobre d'elles s'eixamplen els punts de la roba.

Les dones grasses plauen als jovincels, sobre tot als jovincels magres. Els jovincels magres, sobre les dones grasses, semblen una arengada sobre una llesca de pa sucat amb oli.

Els Raigs X aplicats al cap d'algunes dones.

Gran torneig de bellesa femenina

(CONCURS DE FOTOGRAFÍES)

Fet el recompte de vots que'ls estimats llegidors han tingut a bé enviar-nos, desde la sortida de l'ALMANAC fins el dia 20 del darrer desembre, ha resultat guanyadora del premi la fotografia número 24 del grupu B, qual original, que obra en nostre poder, porta per lema *L'alba somriu*, i ha obtingut 726 vots a favor séu.

Preguem, doncs, a l'interessada, a la noia maca qual retrat tenim el gust de reproduir, se serveixi presentar-se a la nostra Administració, Rambla del Mig, 20, on, després de acreditar la seva personalitat i condicions es-

La cara bonica guanyadora del premi

pecials, segons bases del cartell, podrà recullir el premi consistent en UN PARAMENT DE SOLTERA (tot el mobiliari d'un dormitori), advertint-li que, de no fer-ho dintre del present mes de janer, ens considerarem deslligats de tot compromís amb ella.

I, tot felicitant al premi de l'hermosura, ens felicitem a nosaltres mateixos per l'èxit del concurs, com també a les gentils llegidores i als amables llegidors que'ns han felicitat la nostra tasca, afavorint-nos les unes amb la seva fesomia i els altres amb el séu vot. A tots, grans mercès.

SONETS

VIDA PLENA

En tos llavis de rosa s'hi esvadella
la prometença d'un petó infinit,
tes galtes, que són flor de meravella,
ruboroses brilligen de dalit,
ton cos que guarda aromes de poncella
se vincla amb gràcil ritme amorosit
i és àmfora sagrada de donzella
l'abundor esplendent del teu pit.
Tu no ets dona d'avui, tu ets la matrona
a qui Augustus mateix, envejaría;
tu ets la fada que'ls boscos abandona
i encanta als homes amb l'amor d'un dia;
tu ets reina sense ceptre ni corona
i el món, el teu reialme d'alegría.

L'ÀNIMA TEVA

La pluja ha devallat trista, pausada,
i ha beneït l'amor de la natura,
com un encís de delectança pura
el sol ha resplendit altra vegada,
corprès per la bellesa de la prada.
T'he parlat d'una màgica ventura
que a les flors dona virginal fretura
per beure la dolçor de la rosada;
tu m'has respost amb la mirada encesa,
pensant amb tant de fruit prometedor
que l'aigua ha derrocat amb altivesa
i he vist que t'amaraves de tristor....
ton ànima plebeua de pagesa
florí triomfanta en nostre amor.

FRANCESC OLIVES

Arrels mortes

Tu i jo no'ns hem estimat
mai, jamai; ens enganyavem
com traidors, i no ho pensavem...
Fou el nostre un maleit fat!
Quan volíem estimar-nos
no ho vàrem sapiguer fê.
Jo toçut i tu també,
fins que vàrem injuriar-nos.

Ara estem ben allunyats
l'un de l'altre i sols vivim,
i per punt sufrim, sufrim
els nostres errors passats.

I pensant en nostre amor
envellim i ens preocupem,
i fins que morim tindrem,
per premi, malalt el cor!

ANDRESITO

La senyora

La de casa

La muller

L'esposa

La dòna

La noia

La propia

Ella

La xaveia

L'ARRO

AN EL CONCURS DE NATACIÓ

—Perque no's fica a l'aigua, senyoreta?
—Es massa freda, m'estimo més ficar me al llit.

Feminitats

Una casadeta
que està refiletant
el bigoti aurífic,
riçat, de l'amant,
rediable! es troba...
amb l'espòs davant!
—Adúltera!... Infame!...
(molt cremat li diu).
Tanta en tinc, de rabia,
que se'm menja viu! —
Mes la casadeta
(i això és lo salat)
diu: —Quina alegria,
marit, que m'has dat!
Jo que sempre't deia:
«No m'estimes!»... i,
gracies als teus gelos,
ara veig que sí (!).

Si dius a una dòna:
«Que hermosa és vostè!»
Pot dir-te que... «Bueno».
I no hi guanyes rē.
Mes si dius: «Que hermosa
deu sê!» Has de pensà
que ella, per convence't,
t'ho comprovarà.

ESPATEC

Corriol avall

El doncell de cara hermosa
en trist jorn us va enganyar.
La parla melosa
en el cor d'allà on se posa
sab matar.
No'l cerqueu que es endebades:
va fugir creuant les prades
amb el vostre cor.
Si el crideu, vostres orelles
sentiràn bruels d'ovelles.
Son clam, mai! Per vós es mort

Fou trist somni de tempesta
l'il·lusió que us va traï.
Per consol, un fill us resta.
Beseu-lo, i siga la festa
perdó per al cor botxí.

EMILI GRAELLS CASTELLS

Sonet

L'AMOR EXCELSA

¡Quin verge resplendor t'amoroseix
que fa més desitjable ta mirada!
Quin grat present de seductora fada
al teu entorn la majestat teixeix?
Ets com la flor que sobirana creix
fruint el suau petó de la rosada.
Ets àngel de puresa immaculada
que amb sòn halè la vida ens endolceix:
al teu costat no hi té sojorn la pena
ni pot l'odi entelar la llum serena
de tos ulls que respiren santetat,
ets flaire de conort i d'esperança,
i estrella precursora de bonança
i rosa vera d'un jardí encantat.

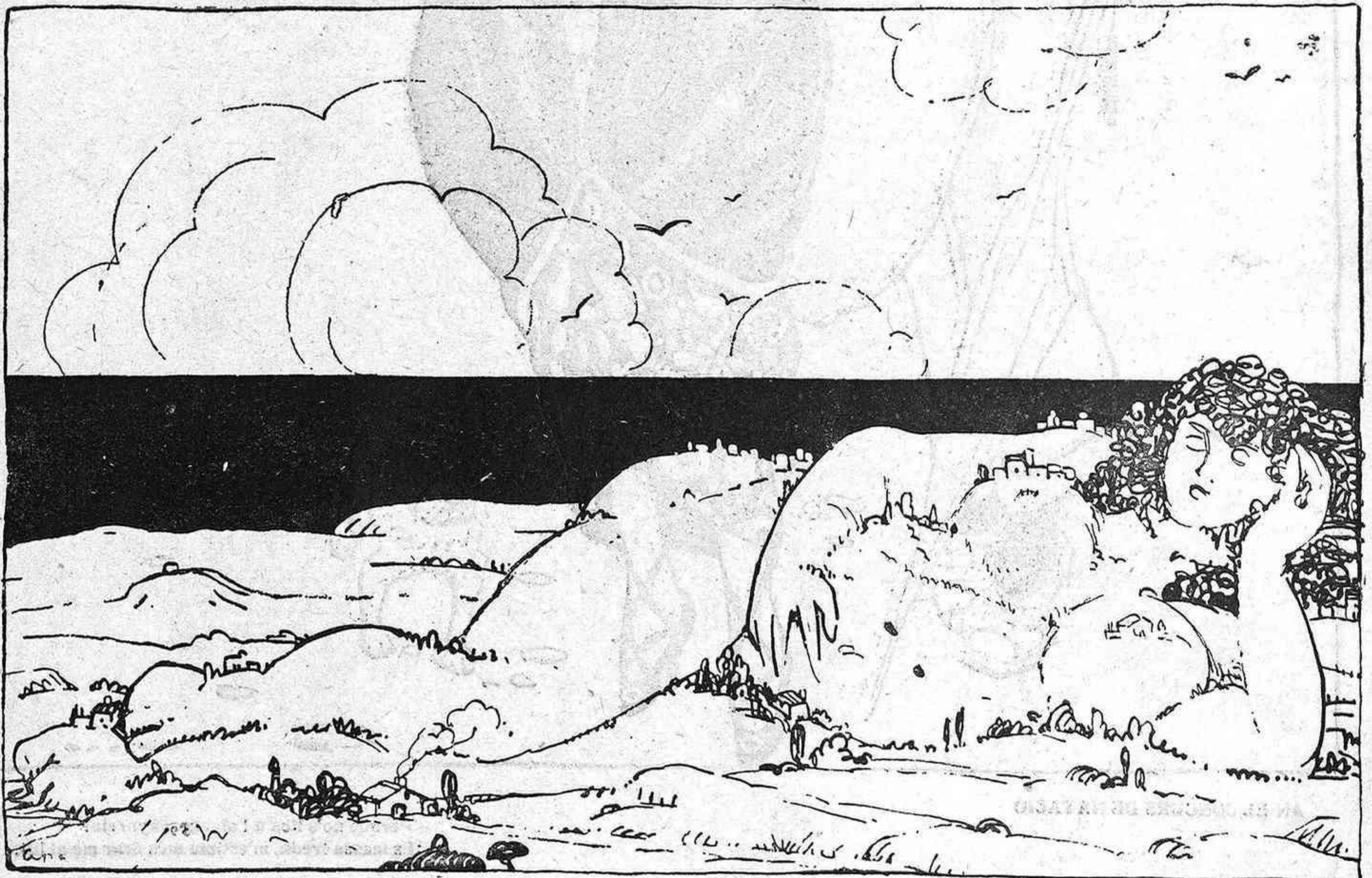
FRANCESC OLIVES

Cantars de femella

Als promesos que us fetegen
no'ls dongueu cap anticip,
que, no més tastant viandes,
n'hi hà molts que ja queden tips.

No diguís que tinc mal cor,
puix diries una guatlla:
perque tu me l'has robat
i ara no'n tinc de cap classe.

RAMONETA PALANCA

LA MARE NATURALESA

ROMÀNTICA

—Ah, sí. . Jo, sí em caso, ha d'èsser per amor; per amor.. als quartos.

Canvi radical

S'han transformat molt les dones,
d'uns anys ensà. Això és tant cert,
que's pot dir que, en un quinqueni,
han fet un canvi complert.
Abans duïen els ulls baixos,
avui els posen en blanc;
les molestava el tabaco
avui fumen de l'estanc;
duïen els pentinats llisos
els cabells lluent i nèt,
i ara amb tants embolics, semblen
talment nius de pardalets;
duïen amples les faldilles,
i ara són tant ajustades,
que algunes, molt més que dones,
semblen talment arengades.
Abans eren moda grosses,
ara escanyades de pit.
Abans sortien de dies
ara surten a la nit.
Mocador solien dur-ne
de pocs rals i ben gastats,
mes ara costa el 'sombbrero
dos o tres mensualitats.
De cusir i sorgir mitges
quasi bé no'n saben res,
ara van en moto, munten
i fins saben el francès.
Els sports i l'anà als toros
eren coses molt estranyes,
ara ja són més de quatre
que'ls hi agrada veure banyes.
Mes a pesar d'aquests canvis
i molts altres que jo sé
tant si fumen com si ballen
o tanguen prenent tè,
tant si els agrada anà al cine,
com si són sempre al carrer,
tant si són primes com grosses,
les dones sempre estan bé.
Què fariem sense dones?
Com correria el diner?
L'home, si no fos la dona,
no sabria mai què fer.

KINTER

Sobre la sogra

Molts dels poetes i escriptors
de la primera volada,
de quants qualificatius
s'han valgut per despreciar-la!

Qui li ha dit tigre, lleó,
bruixa, dimoni i Urganda,
i no'm vui allargar més
per ser la llista prou llarga.

Doncs la sogra que jo tinc
és una fera tant rara
que mai amb tranquil·litat
me deixa a dintre de casa.

Sempre estem com gat i goç,
i tirant-nos a la cara
els insults més denigrants
que poden dir-se en paraules.

Jo ja comprenc el per què
la sogra'm té tanta rabia.
Com que un jorn li vaig robar...
Sí, senyors, sí; vaig sè el lladre
de la filla del séu cor
que amb mi viu enamorada.

I com no ha pogut sofrir
el meu cop, que no esperava,
per això em guarda el rencor
que fins voldria matar-me.

Jo, en canvi, l'estimo més
que una joia molt preuada,
perque quan soc al treball
m'endressa tota la casa
i és la custòdia més fiel
de la meva esposa aimada.

Per xò me l'estimo tant;
perque'l meu tresor me guarda.
I qui el guardarà millor,
digueu, que la seva mare?

I tant paper s'ha embrutat
per volguer desprestigiar-la?...
Més val un troç d'una sogra
que cinquanta panys i baldes!

LLEÓ VILA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

© Número solt: 10 centims - Atrassats: 20 ©

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20

BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Fòra de Barcelona, cada trimestre:

Espanya, 3 ptes.—Estranger, 5

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

DICCIONARI CATALÀ-CASTELLÀ & CASTELLA-CATALÀ

UN TOMO D'UNES 900 PLANES IMPRÈS SOBRE UN PAPER PRIM I INTRANSPARENT, TAMANY DE 11'50 PER 18'50, REL·LIGAT AMB PEGAMOID

COMPOST EN PRESENCIA DELS DICCIONARIS PUBLICATS FINS AL DIA I DE LES PRINCIPALS OBRES LITERARIES I FILOLÒGIQUES CATALANES, ESPECIALMENT LES D'EN POMPEU FABRA, I ENRIQUIT AMB ALGUNS MILERS DE MOTS QUE ENCARA NO S'HAVIEN CATALOGAT, PER A. ROVIRA I VIRGILI

PREU: 10 PESSETES

ALMANAC DE L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PER A 1914

Preu: 1 pesseta

EDICIONS POPULARS D'EN SANTIAGO RUSIÑOL

Anant pel món. (2.ª edició)	Ptes. 1
El mistic. (2.ª edició)	> 1 (Agotada)
Oracions. Am música d'E. Morera. (2.ª edició)	> 1
Fulls de la vida	> 1 (Agotada)
Els Jocs Florals de Canprosa. (2.ª edició)	> 1
El bon pelicla.	> 1
Monologs.	> 1
La bona gent.	> 1 (Agotada)
Tartarin de Tarascó. D'A. Daudet. (Quart miler).	> 1
El pati blau.	> 1
El poble gris.	> 1 (Agotada)
La mare. (3.ª edició). (Quinzè miler)	> 1
La «merienda» fraternal. (4. miler)	> 1
L'Alegria que passa.	> 1
L'heroe.	> 1
Llibertat!	> 1
La fira de Neuilly	> 1
Els savis de Vilatrista.	> 1

L'auca del senyor Esteve.	Ptes. 1
L'hereu Escampa	> 1
En Tartarin als Alps	> 1
La llei d'herencia.	> 1
Aucells de pas.	> 1
La intel·lectual.	> 1
El redemptor	> 1
Cors de dona	> 1
El Teatre per dins	> 1
Dol d'«alivio»	> 1
El daltabaix	> 1
El titella prodig	> 1
La nit de l'amor	> 1
Del Born al Plata. (Impressions de viatge).	> 1
Port-Tarascó, d'Alfons Daudet. Traducció.	> 1
El pintor de miracles	> 1
La Verge del Mar.	> 1
El despatriat	> 1
El triomf de la carn.	> 1
L'illa de la calma,	> 1

EN PREPARACIO:

EL CATALÀ DE LA MANCHA

ALMANAC DE LA CAMPANA DE GRACIA

PER A 1914

Preu: 2 rals

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

20 cèntims